

Kdo všechno si kladl Otázky nad právní vědou?

16.12.2025 - Markéta Černá | Právnická fakulta UK

Je právní věda vůbec vědou? Co má zkoumat? Musí být právní věda nezávislá, anebo má nějaký „vyšší“ úkol? Má dnes právní věda reálný dopad na právo? Kdo je adresátem právní vědy? Je právní věda pramenem práva? Jaké metody zkoumání práva jsou vědecké? Jaké jsou nejnovější metody v právu? Patří komentáře zákonů mezi vědeckou literaturu? Je česká právní věda srovnatelná se zahraniční?

To jsou jen některé otázky, kterým se snažila přijít na kloub konference **Otazníky nad právní vědou**, jež se konala **6. listopadu** v Karolinu pod záštitou děkana právnické fakulty UK prof. Radima Boháče. Uspořádání konference představovalo průsečík dvou událostí: V prvé řadě šlo o pokračování debaty o právní vědě a jejím hodnocení, která začala před rokem na brněnské právnické fakultě z iniciativy tamějšího proděkana pro právní vědu doc. Roberta Zbírala, a která následně pokračovala na univerzitě v Trnavě. Současně se toto téma symbolicky propojilo s 30. výročím vzniku časopisu *Jurisprudence*, jenž je od roku 2014 oficiálním časopisem Právnické fakulty Univerzity Karlovy a který má právní vědu přímo ve svém názvu.

Organizátoři konference, **prof. Petr Bělovský** a **dr. Katarzyna Żak Krzyżanková**, šéfredaktorka **časopisu *Jurisprudence***, považují otázku aktuální role a budoucnosti právní vědy za mimořádně důležitou. A to nejen proto, že fakulta je akreditována v oboru „právo a právní věda“, ale také proto, že jde o téma, které je stále poněkud přehlížené a podceňované. Právní věda přitom sehrála ve vývoji kontinentálního práva, a tedy také práva českého, klíčovou roli. Nejvýrazněji se to projevilo zejména na konci 18. a během celého 19. století, kdy se právní věda zásadním způsobem podílela na vzniku velkých evropských kodexů soukromého i veřejného práva a nezastupitelně přispěla k metodice aplikace práva prostřednictvím celé řady teoretických konstrukcí (vina a zavinění, právní jednání, právnické osoby, pojem právní normy, lidská práva a mnohé další), které dodnes spoluutvářejí celek platného práva.

Společnost na počátku 21. století je však jiná. Proměnilo se postavení jednotlivce ve vztahu ke státu, proměnil se i stát samotný; společnost je sebevědomější, uvědomělejší a občansky aktivnější. Výrazným novým faktorem je rovněž Evropská unie a prolínání evropské kontinentální právní kultury s kulturou anglo-americkou. Objevily se zcela nové způsoby komunikace mezi lidmi, což způsobuje, že některé tradiční formáty ustupují. Tím se mimo jiné změnila i poptávka po právní vědě, jelikož představitelé právní teorie a praxe čerpají z nových zdrojů, které přinesl internet a sociální sítě. Dřívější odborný diskurz vedený v relativně úzkém kruhu vědců se tak proměnil ve všeobecný diskurz nejširší (nejen právnické) veřejnosti. Také atraktivita oboru právní vědy, zejména v akademickém prostředí, v poslední době čelí řadě výzev. Ty souvisejí nejen s financováním vysokých škol, ale také s rozvojem nových technologií, především tzv. umělé inteligence, která sama o sobě vyvolává pochybnosti o tom, zda bude v budoucnu zapotřebí nejen první věda, ale dokonce i samotní živí právníci.

Konference nicméně nenechala nikoho na pochybách, že „lidský faktor“ má nadále své nezastupitelné místo. Vystoupila zde řada významných osobností právní vědy a právní praxe se zajímavými příspěvky:

Patrně nepřekvapí, že všechny výše nastolené otázky nebyly jednoznačně zodpovězeny. Přesto lze konstatovat, že konference přispěla k vytvoření alespoň rámcové představy o dalším směřování

právní vědy. Časopis Jurisprudence počítá s publikací písemné podoby přednesených příspěvků v jednom ze svých podzimních čísel roku 2026.

Konáním konference o právní vědě se téma role a budoucnosti právní vědy zcela jistě nevyčerpalo. Lze naopak očekávat, že právníci nejen na naší fakultě se jím budou i nadále vážně zabývat a vést o něm odbornou diskuzi.

prof. JUDr. Petr Bělovský, Dr.
dr. Katarzyna Żák Krzyżanková

<https://www.prf.cuni.cz/aktuality/kdo-vsechno-si-kladl-otazky-nad-pravni-vedou>